

ปัญหาความไม่เสมอภาคทางกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา*

THE PROBLEM OF LEGAL INEQUALITY IN THE TEMPORARY RELEASE IN CRIMINAL CASES

ธนพร จุลศรี

Thanaphorn Jullasri

สุนทรี บุชิตชน

Suntaree Buchitchon

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Khon Kaen University Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: thanaphorn_ju@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการประเมินความเสี่ยง และการกำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย วิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการกำหนดเงื่อนไขของรัฐออสเตรีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผลจากการศึกษาพบว่า การปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย ยังมีข้อบกพร่องที่ก่อให้เกิด ความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียม และความไม่เสมอภาคของจำเลย เหตุเพราะบทบัญญัติของ กฎหมาย ได้จำกัดอัตราโทษแห่งคดีที่จำเลยสามารถเข้าร่วมโครงการประเมินความเสี่ยง และการ กำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และต้องมีบุคคลรับรองความประพฤติ นอกจากนี้ การปล่อยตัวชั่วคราวโดยการประเมินความเสี่ยง จะเป็นวิธีการที่สามารถทำนายความเสี่ยงจากการ ปล่อยตัวชั่วคราวได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยประกอบการตัดสินใจอนุญาตให้ปล่อยตัว ชั่วคราวของศาล และหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจของศาลเพียงอย่างเดียว ซึ่งการประเมินความเสี่ยงนี้ จะสามารถแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคม และปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ เพราะไม่ได้ยึดโยงอยู่กับหลักประกันที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน

จึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย โดยควร บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเรื่องการประเมินความเสี่ยงไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 และนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการควบคุมจำเลยที่มีอัตราโทษสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

คำสำคัญ : การปล่อยตัวชั่วคราว, การประเมินความเสี่ยง

---

*Received: 1 October 2020; Revised: 19 November 2020; Accepted: 3 December 2020

Abstract

The purpose of this research is to study and analyze the possibility to use risk assessment for temporary release in Thailand. The method used in this research was the qualitative method by studying from the existing documents and various regulations. Furthermore, a selected model law relating to the temporary release by determining the conditions of Washington, States of America is studied and analyzed.

The result shows that Thailand's temporary release system still have limits which cause inequality to the defendant due to the restriction of usage to a certain penalty rate of cases as well as imposing duties to the defendant to find a person to certify his/her behavior. This tool is designed to help support decision-making in the provisional release of the court, instead of relying only on the court's discretion. This system will also eliminate inequality in accessing justice process.

There are suggestions to amend the provisional release law of Thailand. An additional law on risk assessment should be made in the Criminal Procedure Code, Section 108, and electronic devices (EM) can be used to control defendants with a penalty rate of more than 10 years, at the discretion of the court. To reduce inequality in society

Keywords: Temporary release, Risk assessment

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 28 วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย” และตามมาตรา 29 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” บทบัญญัติดังกล่าว เป็นเสมือนหลักประกันความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หากทว่าปัจจุบันประเทศไทย ต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในการปล่อยตัวชั่วคราว ทำให้มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ที่ศาลยังไม่ได้ตัดสินมีจำนวนค่อนข้างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของจำเลยที่มีฐานะยากจนโดยตรง ทั้งนี้ การที่ศาลยังไม่ได้ตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จำเลยควรมีสิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี เพื่อให้จำเลยสามารถไปแสวงหาพยานหลักฐานมาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และเพื่อให้รัฐประหยัดงบประมาณในการดูแลจำเลยในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่เรือนจำ อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหานักโทษล้นคุกได้อีกด้วย ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กรมราชทัณฑ์

ต้องประสบกับปัญหาคนล้นคุก โดยความจุของเรือนจำทั่วประเทศสามารถรองรับนักโทษได้เพียงประมาณ 180,000 คน แต่ปัจจุบันพบว่า มีผู้ต้องขังรวมจำนวนทั้งสิ้น 250,339 คน แบ่งออกเป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน 197,508 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 และเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจำนวน 51,654 คน คิดเป็นร้อยละ 20.39 และเป็นผู้ถูกกักกันและผู้ถูกกักขัง จำนวน 1,179 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 (วรัญญา โชติพงศ์, 2559)

สิทธิมนุษยชน ถือได้ว่าเป็นสิทธิที่ติดตัวเราทุกคนมาตั้งแต่เกิด โดยสิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ไม่อาจแยกออกจากความเป็นมนุษย์ได้ บุคคลจะต้องไม่ถูกทรมานลงโทษด้วยวิธีการทารุณโหดร้าย หรือถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ด้วยการจับ การค้นและการคุมขัง เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายศาล โดยจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (ปาลิตา มณีโชติ, 2559) ซึ่งในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และนำตัวจำเลยมาลงโทษ ทำให้จำเลยต้องควบคุมและกักขังจำเลยไว้ (พรพล เลากุล, 2558)

การที่รัฐจะเข้ามาควบคุมดูแล โดยการดำเนินคดีอาญากับจำเลย ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของจำเลย เพราะต้องมีมาตรการบังคับในเรื่องการจับ การควบคุม และการขังจำเลยไว้ ซึ่งการที่จะออกหมายจับได้นั้น จะต้องปรากฏแน่ชัดว่าจำเลยมีพฤติการณ์ที่จะหลบหนี หรือไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง โดยการพิจารณาจากอัตราโทษที่ถูกกล่าวหาเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินคดีในระหว่างพิจารณาพิพากษาของศาล ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมักจะถูกคุมขังไว้ในระหว่างพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อเป็นหลักประกันว่า จะมีตัวจำเลยมาปรากฏตัวต่อศาลในวันพิจารณาคดี และเพื่อให้สามารถลงโทษจำเลยได้ ซึ่งการคุมขังจำเลยไว้ในระหว่างพิจารณาคดีนั้น เป็นการส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของจำเลย ฉะนั้น การปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย จึงมีขึ้นมาเพื่อบรรเทาผลกระทบดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นกับจำเลย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคหนึ่ง วางหลักให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยได้อย่างกว้างขวาง แต่ในการปฏิบัติแล้วศาลจะอาศัยอัตราโทษของจำเลย และหลักประกันเป็นองค์ประกอบสำคัญเท่านั้น เหตุเพราะศาลไม่มีข้อมูลของจำเลยและไม่มีเครื่องมือที่เหมาะสมในการหาข้อมูลที่เชื่อถือได้ อันจะทำให้ศาลเชื่อว่าจำเลยจะไม่หลบหนี จึงทำให้จำเลยที่มีอัตราโทษสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป ได้รับโอกาสในการปล่อยตัวชั่วคราวน้อย โดยเฉพาะจำเลยที่ไม่สามารถนำเงินสดหรือทรัพย์สิน หรือหลักประกันที่มีมูลค่าเพียงพอมาเสนอต่อศาลได้ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลยผู้ที่มีฐานะยากไร้ ซึ่งการที่ศาลใช้เกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยจากอัตราโทษกับหลักประกัน อาจจะยังไม่สอดคล้องกับพฤติการณ์การหลบหนี หรือการผิดสัญญาประกันของจำเลยในความเป็นจริง ซึ่งส่งผลกระทบต่อศาลในการบังคับคดีกับผู้ประกันที่ผิดสัญญา

จากงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ที่มีการสำรวจความคิดเห็นของผู้พิพากษาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ที่เป็นปัจจัยในการประเมินความเสี่ยง และระดับความเสี่ยงของปัจจัยในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย เพื่อพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแล

ในชั้นปล่อยชั่วคราว ได้ดำเนินการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (ดุष्ฎิ โยเหลาและคณะ, 2561) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้พิพากษา จำนวน 521 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.18 ผลการสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ เห็นว่า ถ้าการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นเพียงการเข้ารับการอบรม หรือใช้อุปกรณ์ (EM) หรือส่งเข้ารับการรักษา ผู้พิพากษามีโอกาสที่จะปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ระดับ 61 - 80% ร้อยละ 25.54, ระดับมากกว่า 80% ร้อยละ 23.77, ระดับ 41-60% ร้อยละ 22.79, อยู่ในระดับ 21-40% ร้อยละ 17.09 และอยู่ในระดับต่ำกว่า 20% ร้อยละ 10.81

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงในการหลบหนีประกัน หรือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐาน หรือการก่อกวนตราบายของจำเลยระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงระดับความเสี่ยงมากกว่าร้อยละ 80 เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับอัตราโทษข้อหา หรือฐานความผิด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีหมายจับอื่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหลบหนีประกัน และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถูกจับกุม ตามลำดับ

ทั้งนี้ เพื่อให้จำเลยได้รับสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีฐานะทางสังคมอย่างไร และให้เป็นไปตามหลักการมาตรฐานสากล ที่ให้ปล่อยเป็นหลักไม่ให้ปล่อยเป็นข้อยกเว้น (ดุष्ฎิ โยเหลาและคณะ, 2561) ควรนำระบบประเมินความเสี่ยงโดยกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราว ด้วยการอาศัยข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่จะทำให้ศาลสามารถคาดหมายได้ว่า มีแนวโน้มที่จะหลบหนีมากน้อยเพียงใด ซึ่งปัจจุบันศาสตร์ในเรื่องการจัดการความเสี่ยงได้พัฒนาขึ้นมาก ทำให้สามารถที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ แสดงแนวโน้มถึงข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้นได้ เพื่อที่ศาลจะใช้สนับสนุนการตัดสินใจด้วย เนื่องจากในอดีตปัญหาของการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวของไทย ศาลจะพิจารณาอนุญาตปล่อยชั่วคราว โดยอาจมีประกันและหลักประกันร่วมด้วย (พรพล เลากุล, 2558) แม้จะมีกองทุนยุติธรรมให้ความช่วยเหลือประชาชนในการปล่อยตัวชั่วคราว แต่มีข้อจำกัดอยู่มาก โดยกองทุนยุติธรรมจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีฐานะยากไร้ ไม่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐาน หรือก่อกวนตราบายต่อผู้เสียหายหรือพยาน (กองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2563) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วปัญหาการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ศาลจะเป็นผู้มีอำนาจสั่งปล่อยตัวชั่วคราวและยึดโยงกับหลักประกันเป็นหลัก (พรพล เลากุล, 2558) แต่หากพิจารณาคำนี้ถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาแล้ว การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวก่อนการพิจารณาและก่อนศาลพิพากษาคดี จำเลยควรมีโอกาสในการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อใช้ในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจากสถิติการหลบหนีของจำเลยในประเทศไทย ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจากศาลอาญาในระหว่างปี พ.ศ. 2555-2558 พบว่า มีจำนวนไม่มาก คิดเป็นร้อยละ 4-6 ของจำเลยทั้งหมดที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (ดุष्ฎิ โยเหลาและคณะ, 2561)

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 สำนักงานศาลยุติธรรม จึงได้เริ่มนำโครงการประเมินความเสี่ยงในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย มาใช้ในขั้นตอนก่อนพิจารณาคดีแทนการเรียกหลักประกัน แต่จำกัดใช้เฉพาะประเมินความเสี่ยงจำเลยที่อัตราโทษคดี ไม่เกิน 5 ปี เนื่องจากอยู่ในช่วงทดลองของโครงการ และต้องมีผู้นำชุมชนหรือนายจ้างรับรองความปลอดภัย โดยการประเมินนี้ จะประเมินจากการตรวจสอบประวัติการก่อเหตุอาชญากรรม พฤติการณ์ในคดี ความเสี่ยงการหลบหนี ความเสี่ยงการก่อเหตุซ้ำ ความเสี่ยงการก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม ความเสี่ยงที่จะไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานและฐานข้อมูลส่วนตัวของบุคคล (วรัญญา โชติพงศ์, 2559) โดยมีเจ้าหน้าที่ศาลทำการสัมภาษณ์จำเลยแต่ละรายตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เมื่อสอบถามข้อเท็จจริงและข้อมูลครบถ้วนถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการประเมินออกมาเป็นตัวเลขความเสี่ยงการหลบหนีของจำเลย และคำนวณคะแนนเสนอผู้พิพากษาว่า มีระดับความเสี่ยงว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งคะแนนประเมินความเสี่ยงและมาตรการดูแลจำเลย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ (วรัญญา โชติพงศ์, 2559)

1. ระดับความเสี่ยงสูงมาก ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดี
2. ระดับความเสี่ยงสูง ศาลจะใช้วิธีการดูแลแบบเข้มงวด โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ติดตามตัวจำเลย
3. ระดับความเสี่ยงปานกลาง ศาลจะใช้วิธีการกำกับดูแลจำเลยและให้มารายงานตัวต่อศาล
4. ระดับความเสี่ยงน้อย ศาลจะให้จำเลยสาบานตน
5. ระดับความเสี่ยงน้อยที่สุด ศาลจะให้จำเลยสาบานตน

โดยเริ่มนำไปใช้กับศาลยุติธรรม รวมทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลจังหวัดจันทบุรี ศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ และศาลอาญารธนบุรี พบว่า สถิติการหลบหนีของจำเลยไม่เพิ่มขึ้น คือ ประมาณร้อยละ 4-6 ของจำเลยทั้งหมดที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งศาลสามารถปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยได้โดยไม่ต้องใช้หลักประกัน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 58 คน ได้แก่ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาล ทนายความ ตำรวจ และนักวิชาการมีความเห็นว่า การปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยโดยการประเมินความเสี่ยง สามารถลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มจำเลยที่ด้อยโอกาส และกลุ่มจำเลยที่มีโอกาสดีกว่า ให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการนำโครงการประเมินความเสี่ยงในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย มาใช้แทนการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ถือว่าได้ผลค่อนข้างดีมาก เพราะสถิติการหลบหนีของจำเลยไม่เพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งข้อดีของโครงการประเมินความเสี่ยงนี้ คือ ทำให้ศาลสามารถทำนายความเสี่ยงจากการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น และเป็นเครื่องมือช่วยประกอบการตัดสินใจในการอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว และเป็นแนวทางในการเลือกวิธีการที่จะปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย แทนที่จากเดิมอาศัยดุลพินิจของศาลในการปล่อยตัวชั่วคราวเพียงอย่างเดียว แต่มีข้อเสีย คือ ได้จำกัดหลักเกณฑ์

ของผู้เข้าร่วมโครงการไว้เฉพาะจำเลยที่มีอัตราโทษไม่เกิน 5 ปี และต้องมีบุคคลรับรองความประพฤติ จึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการประเมินความเสี่ยงได้

จะเห็นได้ว่า ปัญหาของการปล่อยตัวชั่วคราว เกิดจากความแตกต่างด้านฐานะของจำเลยแต่ละราย และโครงการดังกล่าว ยังคงมีข้อจำกัดกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เข้าร่วมโครงการไว้เฉพาะจำเลย ที่มีอัตราโทษแห่งคดีไม่เกิน 5 ปี และต้องมีบุคคลรับรองความประพฤติ จึงเกิดเป็นประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา กล่าวคือ ปัญหาการจำกัดอัตราโทษไว้ไม่เกิน 5 ปี และการมีบุคคลรับรองความประพฤติ เห็นว่า ควรแก้ไขอัตราโทษจากไม่เกิน 5 ปี เป็นอัตราโทษไม่เกิน 10 ปี เพื่อให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ให้สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ทั้งนี้ เพื่อให้จำเลยสามารถแสวงหาพยานหลักฐานพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน และปัญหาบุคคลรับรองความประพฤติ เนื่องจากการพิจารณาปล่อยชั่วคราว ศาลจะคำนึงว่าจำเลยมีพฤติการณ์เสี่ยงต่อการหลบหนี หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือไม่ จึงต้องอาศัยข้อมูลจากผู้นำชุมชนหรือนายจ้างว่ามีความประพฤติดี ไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี เกิดเป็นปัญหาต่อจำเลยที่ไม่มีบุคคลรับรองความประพฤติ จึงเห็นว่าการแก้ไขการประเมินความเสี่ยง ที่ต้องมีบุคคลรับรองความประพฤติ เป็นการประเมินความเสี่ยงโดยอาศัยข้อมูลจากประวัติส่วนตัว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัญหาการปล่อยตัวชั่วคราว ตามมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย โดยศึกษาจากตัวบทและตีความกฎหมายจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 28 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อ 11 (1) รวมถึงวิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร และความคิดเห็นของนักกฎหมาย ประกอบกับการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดการปล่อยตัวชั่วคราวตามหลักกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย โดยการกำหนดเงื่อนไข และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาแนวคิดการประเมินความเสี่ยงของกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราว ในระหว่างการศึกษา คดีของศาล โดยการประเมินความเสี่ยง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาโครงการประเมินความเสี่ยง และกำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว
3. เพื่อศึกษาแนวคิดการประเมินความเสี่ยงของรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา มาใช้สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวในประเทศไทย

4. เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยการวิจัยจากกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยจากเว็บไซต์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาวิจัยให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป โดยวิธีการเขียนจะใช้วิธีพรรณนาและวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย

จากผลการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย พบว่า หลักเกณฑ์การพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราว ตามกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของจำเลยทุกคน ในการที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยกฎหมายคำนึงถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของตัวจำเลย แต่ตามหลักกฎหมายประเทศไทย ได้วางหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวไว้ โดยการกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาไปถึงลักษณะความหนักเบาของข้อหา และรวมถึงพฤติการณ์ในคดีด้วย ซึ่งไม่ได้ให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยทุกคนที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวตามหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเหมาะสมมากกว่าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายประเทศไทย เนื่องจากหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้คำนึงถึงสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว อันเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวของรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้ให้อำนาจศาลที่จะสามารถพิจารณาอนุญาตให้จำเลยทุกคน มีสิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวอย่างเท่าเทียมกัน เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าหากปล่อยตัวชั่วคราวแล้ว จำเลยอาจจะเป็นอันตรายต่อสังคม ศาลจึงจะกำหนดวงเงินประกันให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อไม่ให้จำเลยสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินมาวางเป็นประกันต่อศาลได้ ซึ่งในการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยนั้น ศาลจะใช้ข้อมูลของจำเลยที่ได้จากการประเมินความเสี่ยง โดยจะมีสำนักงานปล่อยตัวชั่วคราว เป็นหน่วยงานที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนงานศาลในด้านข้อมูลส่วนตัวของจำเลย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย และในระหว่างที่ปล่อยตัวชั่วคราว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยปฏิบัติ ถือว่าหลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย ตามมาตรฐานสากลมากกว่ากฎหมายประเทศไทย

โดยคำนึงถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกันของจำเลยในการต่อสู้คดี ซึ่งแต่เดิมจำเลยที่มีฐานะยากจน ไม่มีหลักประกันไปวางต่อศาล มักจะไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ถึงแม้ว่าจะมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง หรือมีอาชีพที่มั่นคงก็ตาม อันทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกัน กฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงให้โอกาสจำเลยได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันของจำเลย จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยตัวชั่วคราว โดยไม่ต้องใช้หลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอย่างแท้จริง แต่ตามหลักกฎหมายประเทศไทย กฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวของศาลไว้รวมทั้งหมด 7 ประการ คือ ศาลจะพิจารณาถึงความหนักเบาของข้อหา พิจารณาจากพยานหลักฐาน พิจารณาพฤติการณ์แห่งคดี พิจารณาความน่าเชื่อถือผู้ประกันหรือหลักทรัพย์ที่ใช้ในการประกัน จำเลยจะหลบหนีหรือไม่ หากปล่อยตัวชั่วคราวไปจะเกิดความเสียหายและภัยอันตราย และกรณีจำเลยต้องขังตามหมายศาลนั้น แม้ว่ากฎหมายประเทศไทยจะมีหลักการปล่อยตัวชั่วคราวไว้ 3 กรณี อันได้แก่ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คล้ายคลึงกับหลักกฎหมายของรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติของศาลนั้น ศาลยังคงเรียกประกันจากจำเลยโดยต้องมีหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวเช่นเดิม เนื่องจากศาลจะพิจารณาจากอัตราโทษประกอบกับความเสี่ยงที่จำเลยอาจจะหลบหนี ส่งผลให้จำเลยไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เพราะมีฐานะยากจน แต่กฎหมายประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้จำเลยที่มีอัตราโทษแห่งคดีไม่เกิน 5 ปี และมีบุคคลรับรองให้สามารถเข้าร่วมโครงการประเมินความเสี่ยง และกำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวได้ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของศาลเป็นผู้รวบรวมข้อมูลของจำเลย เสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาประเมินความเสี่ยงของจำเลย โดยไม่ใช้หลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน แต่ไม่ได้มีสำนักงานปล่อยชั่วคราว ที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนงานศาล ในด้านข้อมูลส่วนตัวของจำเลยโดยเฉพาะ เมื่อเทียบกับหลักกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นว่า กฎหมายของประเทศไทย วางหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวไว้แตกต่างจากหลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ กฎหมายของประเทศไทย ยังคงยึดโยงอยู่กับหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน และอัตราโทษแห่งคดีที่จำเลยได้รับ โดยได้ให้ความสำคัญเรื่องการคุ้มครองสิทธิของจำเลยน้อยกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา

2. ผลการเปรียบเทียบการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย

จากผลการเปรียบเทียบการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย พบว่า ตามกฎหมายรัฐออลิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขให้จำเลยมารายงานตัวต่อศาลตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยกำหนดที่อยู่อาศัยของจำเลย และจำกัดการเดินทางของจำเลย แต่ตามหลักกฎหมายประเทศไทย การกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราว ได้ระบุไว้อย่าง

กว้าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในการกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับที่อยู่ของจำเลย หรือการกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้จำเลยปฏิบัติ หรือการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อไม่ให้จำเลยหลบหนี หรือไปก่อความเสียหาย หรือก่ออันตรายต่อสังคม หลังจากได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว แต่ในการปฏิบัติ ศาลได้กำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยน้อย เนื่องจากกฎหมายไม่ได้รับുകการกำหนดเงื่อนไขไว้ให้แน่นอนชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรแก้ไขปรับปรุงเรื่องการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราวให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเลือกเงื่อนไขได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย

จากผลการเปรียบเทียบรูปแบบการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราว ตามหลักกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย พบว่า ตามกฎหมายรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้กำหนดรูปแบบการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือให้ศาลสามารถพิจารณาพฤติกรรมของจำเลยว่า จะหลบหนีไปก่ออันตรายต่อสังคมไปกระทำผิดขึ้นอีก หรือจะไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือไม่ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปล่อยชั่วคราว ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลของจำเลยไว้ โดยเฉพาะ ในการเสนอความเห็นต่อศาลว่า ควรปล่อยตัวจำเลยไปหรือไม่ แต่ตามหลักกฎหมายประเทศไทย ได้จำกัดเฉพาะจำเลยที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ในการเข้าร่วมการประเมินความเสี่ยง ทำให้จำเลยที่มีอัตราโทษจำคุกสูงกว่า 5 ปี ไม่สามารถเข้าร่วมการประเมินความเสี่ยงได้อีกทั้งในการประเมินความเสี่ยง ไม่ได้มีหน่วยงานดูแลเฉพาะเจาะจง มีแต่เพียงเจ้าหน้าที่ของศาลเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรนำระบบการปล่อยตัวชั่วคราวโดยการประเมินความเสี่ยงของรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยของประเทศไทย เนื่องจากการประเมินดังกล่าว สามารถทำนายความเสี่ยงของการหลบหนี และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ศาลสามารถตัดสินใจได้ แทนที่จากเดิมใช้แค่ดุลพินิจของศาลเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อีกด้วย เพราะจำเลยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปัญหาการประเมินความเสี่ยง และการกำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย โดยการศึกษาเทียบกับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย โดยการกำหนดเงื่อนไขของรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลจากการศึกษาพบว่า ระบบการปล่อยตัวชั่วคราว ตามกฎหมายประเทศไทย ยังคงมีข้อบกพร่องที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียมกันของจำเลย เหตุเพราะกฎหมายได้บัญญัติ

จำกัดอัตราโทษแห่งคดีของจำเลย และการมีบุคคลรับรองความประพฤติ วิธีแก้ปัญหที่ผู้วิจัยเสนอในการวิจัยนี้ คือ การปล่อยตัวชั่วคราวโดยการประเมินความเสี่ยง สามารถช่วยทำนายความเสี่ยงจากการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยได้ เพราะเป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยประกอบการตัดสินใจ ในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวของศาล และเป็นวิธีการที่จะปล่อยตัวชั่วคราว แทนที่จากอาศัยดุลพินิจของศาลผู้มีความอำนาจ ในการปล่อยตัวชั่วคราวเพียงอย่างเดียว ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจำเลยจะสามารถแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคม และปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ เพราะการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการประเมินความเสี่ยงนี้ ไม่ได้ยึดโยงอยู่กับหลักประกันที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน แต่เพียงแคให้จำเลยที่ผ่านเกณฑ์ประเมินความเสี่ยง และสัญญาว่าจะมาปรากฏตัวต่อศาลตามกำหนดเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย โดยบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเรื่องการประเมินความเสี่ยงไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 และให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการควบคุมตัวจำเลยที่มีอัตราโทษสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล เพื่อเป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ให้แก่จำเลยทุกคน

อย่างไรก็ตาม การปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย โดยการประเมินความเสี่ยงนี้ ยังคงถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเพิ่งเริ่มต้นใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ฉะนั้น จึงต้องถือปฏิบัติตามแบบอย่างของต่างประเทศ แต่หากประเทศไทยสามารถคิดค้นวิธีการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยเองได้ ตามแบบและบริบทของประเทศไทย จะส่งผลทำให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวจำ ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายประเทศไทย พบว่า ตามหลักกฎหมายประเทศไทย ได้วางหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวไว้ โดยการกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาไปถึงลักษณะความหนักเบาของข้อหา และรวมถึงพฤติการณ์ในคดี ซึ่งไม่ได้ให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยทุกคน ที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราว ได้ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ โดยให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในการที่จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับที่อยู่ของจำเลย หรือการกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้จำเลยปฏิบัติ หรือการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อป้องกันไม่ให้จำเลยหลบหนี หรือไปก่อความเสียหาย หรือก่ออันตรายต่อสังคม ภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว แต่ในการปฏิบัติของศาล ได้กำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราวค่อนข้างน้อย เนื่องจากกฎหมายไม่ได้รับการกำหนดเงื่อนไขไว้ให้แน่นอนชัดเจน และได้มีข้อจำกัดให้เฉพาะจำเลยที่มีข้อหาแห่งคดีจำคุกไม่เกิน 5 ปี ในการเข้าร่วมโครงการประเมินความเสี่ยงของศาล ทำให้จำเลยที่มีข้อหาแห่งคดีจำคุกเกินกว่า 5 ปี ไม่สามารถเข้าร่วมการประเมินความเสี่ยงได้ และไม่มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบโดยตรง มีเพียงเจ้าหน้าที่ของศาลเท่านั้น และใน

การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ศาลยังคงยึดโยงและคำนึงถึงหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันของจำเลยแต่ละราย และไม่ได้ให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย ที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

ในปัจจุบันตามหลักกฎหมายประเทศไทย ศาลยุติธรรมได้นำโครงการประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลจำเลยในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวมาใช้ สำหรับประเมินความเสี่ยงของจำเลยที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ซึ่งมีอัตราโทษแห่งคดีไม่เกิน 5 ปี และต้องมีบุคคลรับรองความประพฤติ โดยไม่ต้องใช้หลักประกัน ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยอย่างแท้จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องการเคยกระทำความผิดมาก่อน ผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ควรใช้วิธีประเมินความเสี่ยงที่ต้องคำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดมาก่อน เพราะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 วรรคสอง ได้บัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยที่ถูกฟ้องในคดีอาญา โดยกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด และก่อนศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุดว่าจำเลยได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อจำเลยเสมือนว่าเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขอัตราโทษแห่งคดีจากไม่เกิน 5 ปี เป็นอัตราโทษไม่เกิน 10 ปี เพื่อให้โอกาสแก่จำเลยสามารถเข้าร่วมโครงการประเมินความเสี่ยงได้ อันไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของจำเลยในคดีมากเกินไป ทั้งนี้ เพื่อให้จำเลยสามารถไปแสวงหาพยานหลักฐานนำมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ก่อนศาลมีคำพิพากษาคดีตัดสิน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ดังนี้

1. ควรบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการประเมินความเสี่ยงไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 และควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับจำเลยที่มีอัตราโทษสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล เพื่อเป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันให้แก่จำเลยทุกคน

2. ควรยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ในการพิจารณาอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ที่มีอัตราโทษไม่เกิน 10 ปี เพื่อให้โอกาสจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และสามารถแสวงหาพยานหลักฐานมาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานดูแลเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวไว้โดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนศาลในด้านข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปล่อยชั่วคราว กำกับดูแลและควบคุมติดตามจำเลยในระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของศาล

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. (2561). *ไม่มีเงินประกันตัว กองทุนยุติธรรมช่วยได้*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2563 จาก <https://www.moj.go.th/view/14909>.
- ดุขฎิ โยเหลาและคณะ. (2561). การนำวิทยาการบริหารความเสี่ยงในเชิงพฤติกรรมศาสตร์มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปล่อยชั่วคราว. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรดี สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ปาลิดา มณีโชติ. (2559). ปัญหาการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาล. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 11(2), 65-83.
- พรพล เลากุล. (2558). การปล่อยชั่วคราวและการบังคับคดีผู้ประกัน กรณีศึกษาเฉพาะศาลจังหวัดอุดรธานี. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- วรัญญา โชติพงศ์. (2559). แนวทางในการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวก่อนพิจารณาคดีในกลุ่มผู้ต้องหาหรือจำเลยคดีอาญาเสพติด. ใน *สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสังคม*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.